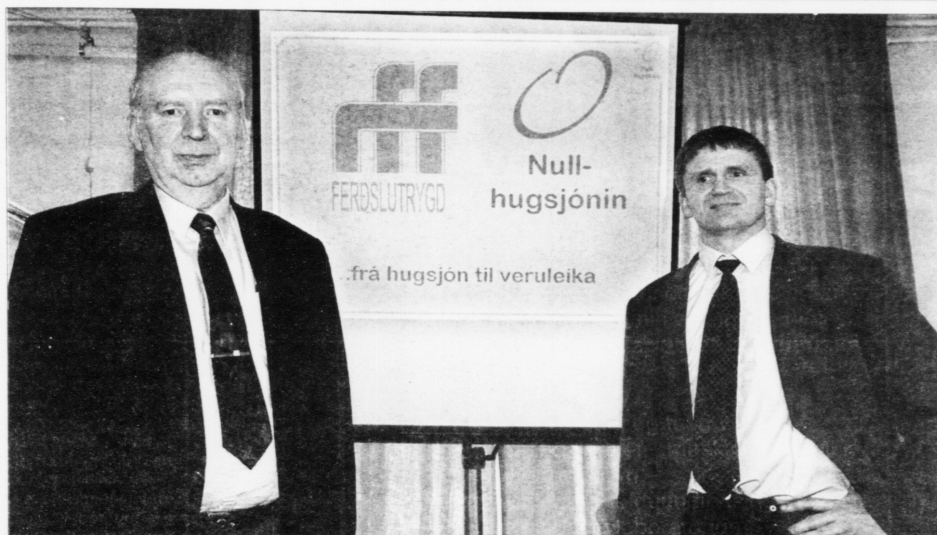

Lagt til rættis: Eiríkur Lindenskov

Út at koyra

6/99

Petur Jacob Sigvardsen, formaður í RFF og Jón Kragesteen, leiðari greiddur frá 0-hugsjónini

Mynd: Jens Kristian Vang

Null-hugsjónin - ein skal doyggja ella verða álvarliga skaddur

– Tey mistøk, vit gera í ferðsluni, eiga ikki at verða revsað við deyðanum, og ferðslukervið eigur at verða hereftir. Hetta eru siðsemiligi grundvøllurin undir 0-hugsjónini, sum Ferðslutrygd legði fram á fundi seinasta friggjadag

0-hugsjónin er í stuttum hugsjónin um, at eingin skal doyggja ella verða illa skaddur í ferðsluni. Hetta var evnið á fundinum, sum var á Ferðslutrygd seinasta friggjadag, har formaðurin í stýrinum, Petur Jacob Sigvardsen, saman við leiðarum, Jón Kragesteen, legdu fram hugsjónina fyri fólki, sum á ymsan hátt varða av ferðsluni.

Niðanfyrri prenta vit samdrátt av tí, sum Petur Jacob Sigvardsen fordi fram:

»Null - hugsjónin er ein fíkilig mynd av tí vegaferðslu, sum vit ynskja at fáa: eina trygga ferðslu!

Sambært Null - hugsjónini skulu teir álvarligu ferðsluskaðarnir hvørva. Men hon kann tó - av góðum grundum - ikki siga, at sloppið kann verða undan øllum ólukkum.

Null - hugsjónin er bygd á tann siðsemiliga grundvøllin, at tey mistøk, vit

gera - og, sum vit altíð fara at gera í ferðsluni - ikki skulu bera við sær, at nakar skal doyggja ella verða álvarliga skaddur. Ferðslukervið eigur at verða soleiðis skipað, at mistøk manna skulu ikki verða revsað við eini vanlukku.

Stremban okkara at náa Null - hugsjónini er at stremba eftir at loysa ein av verstu heilsutrupulleikum í fólki okkara.

Null - hugsjónin er ein skilvís fylgja av ferðslutrygdarendamáli tjóðarinnar um, at töluni á teimum, ið doyggja ella verða álvarliga skadd í ferðsluni, skulu lækka alsamt alla tíðina. Avleiðingin av hesum stevnunum er tí tann, at, sum árinanga, skal einaferð rísa tann dagur, at einki menniskja skal doyggja ella verða skadd í ferðsluni.

Nú verður mesta ábyrgd in um ferðslutrygd lögð á herðarnar á teimum, sum

brúka ferðsluna. Hendir ein vanlukka, so verða atvoldirnar kannaðar, og tað eiga tær framvegis at verða!

Vit vita, sum kunnugt, at í øllum framkommum londum er nágreinilig lóggáva galdandi bæði um útbúnað, trygdarviðurskipti, arbeiðaravertnd o.a., tá ið tað snýr seg um verkstaðir, virki og onnur arbeiðspláss, og er tað skylda arbeiðsgevarans at bera so í bandi, at tey ymisku arbeiðsplássini til fulnar lúka hesar lógar ásettu reglur.

Vit vita somuleiðis, at tað eru arbeiðseftirlit, ið gjølla fylgja við, at m.a. trygdarviðurskiptini eru í lagi, og hendir ein vanlukka - og henni sleppa við tíværi helst ongantíð undan - so verða eisini skaðatvoldirnar gjølla kannaðar í hesum føri. Men eg haldi meg vita, at tað eru tá ikki minst trygdarviðurskiptini á hesum arbeiðspláss - og tá ser-

liga vantandi trygdarviðurskipti, ið tá verða sera gjølla kannað!

Og verður so niðurstøða teirra tann, at trygdarviðurskiptini ikki vóru samsvarandi lóggávu um arbeiðaravertnd v.m., ja, so er eisini ásett í somu lóggávu, hvørjar avleiðingar tað kundu verða.

Spurningurin er tí í grundini rættliga einfaldur:

→ Vilja vit eisini byrja nú - og gjalda kostnaðin eftir fyrminni?

Sviar og aðrir vilja gjalda henda kostnað, tí teir eru sannfordir um, at ferðslan er og verður annars teirra álvarsamasta vandamálið fólkaheilsuni viðvíkjandi, nógva vandameiri enn bæði krabbavøkstur og eyðkvæmi!

Teir eru tí eisini sannfordir um, at tann nógvi peningur, teir nú mega gjalda í ferðslutrygdarhópi, er ein skilagóð innløg, sum teir longu nú fáa læandi aftur við færri vanlukkum og álvarligum skaðatilburðum, færri syrgjandi og líðandi mannalagnum og tí somuleiðis einum minni plágaðum heilsuverki.

Null - hugsjónin, ið setur mannaviðrið og fólkaheilsu fremst, er tí í roynd og veru ein framtíðar innløg.

At enda segði Petur Jacob Sigvardsen:

– Vegna RFF vil eg tí enda við at siga, at var hesin fundurin 5. februar 1999 byrjanin til hesa somu hugsjón, so verður hesin dagur væl farin.

Meira um 0-hugsjónina seinni

Úr handskarúminum

Hvør hevur ábyrgdina av ferðslutrygdini

Jón Kragesteen

Er tað kommunan, Landsverkfrøðingurin, Bileftirlitið, koyrlærarar, politiið, Logtingið, Landsstýrið ella kanska Ráðið fyrri Ferðslutrygd?

Óneyðugt skuldi verið at sagt, at hesir nevndu stovnar á hvør sín hátt hava ábyrgd av ferðslutrygdini. Men sama hvussu nógvar trygdarskipanir og eftirlitsyriskipanir av ymsum slag verða settar í verk í samfelagnum, so vilja tað altíð vera viðurskipti, sum gleppa burtur í millum - um ikki hvør einstakur av okkum kennir ábyrgd og er til reiðar at trøðka til, tá ið á stendur.

»Hevur tú sæð vandan, er ábyrgdin tín«. Hesin samvitskuspurningur stóð at lesa á mjólkapakknum í fjór vetur. Boðskapurin er greiður, og ikki slepst uttan um hann. Hevur tú sæð okkurt vandamikið í ferðsluni, hevur tú skyldu at gera okkurt. Vit kenna tað øll. Veitsla ella fæðingardagur hevur verið, og onkur, sum tú veitst er ávirkaður av rúsdrekka, er nú á veg út í bilin og ætlar at koyra heim. Hvat ger tú nú? Tað er sjálvsagt, at tað er tín ábyrgd at forða viðkomandi at koyra - og um einki annað hjálpir, so eigur tú ikki at himprast fyrri at boða politinum frá. Somu ábyrgd eigur tú at kenna á tær, um tú sæst onkran koyra skilaleyst, t.d. við ov nógvan ferð.

Verður tú varug ella varugur við vandamikil stöð ella onnur viðurskipti í ferðsluni, sum skaði kann standast av, er ábyrgdin eisini tín. Boða frá um vandan á rottum stað, og um so er at tú hevur eitt uppskot um, hvussu viðurskiptini kunnu gerast tryggari, er tað rætt og slætt tín skylda at koma fram við tí. Og hugsa tær, at um nú okkurt hendi í næstu viku, júst har, sum tú sá vandan, og tú einki gjordi?

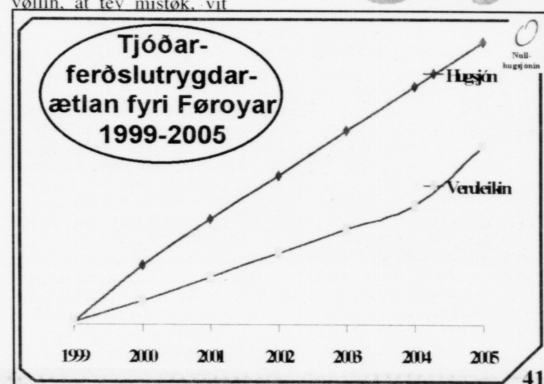
Vit kunnu eisini venda málinum á høvdið og siga, at hvør einstakur av okkum hevur rætt til at krevja, at ferðslan og ferðslumhvørvíð er trygt. Og hetta verður eisini gjørt. Eitt vanligt domi um hetta er, at foreldur seta fram krav um, at skúlagegurin hjá barni teirra skal gerast tryggari - ella at ferðsluforðingar skulu verða gjørdar í íbúðarøki at minka um ferðina á bilum.

Eitt er at krevja og ynskja, annað er veruliga at fáa framt í verki. Um vit nú t.d. tosa um ein vandamiklan skúlagev, so skal tann, sum eigur vegin ella okið rúndanum, t.d. kommunan, vera sinnað at gera broytingina. Tí, at tað er jú tann, sum eigur vegin ella okið rúndanum, sum kemur at gjalda tað, sum tað kostar at gera broytingina.

Royndirnar visa, at tað at gera broytingar í vegaumhvørvinum, vanliga ikki er nakað, sum verður framt eftir einum degi, heldur ikki eftir tveimum ella trimum. Hin einstaki, sum vil hava einhvøra broyting frama, má tí vera sinnað ella vera sinnaður at nýta orku og vera áhaldin, kanska yvir eitt longri tíðarskeið. Jú fleiri argument tú kanst føra fram, jú sterkari stendur tú, og tað er ikki verri, um tú fært fleiri í tin part, t.d. grannar og onnur.

Tað er meira enn so møgult, at júst titt uppskot kann vera havnað av fakkunneikanum, t.d. av verkfrøðingum hjá eini kommunu. Og fakkunneikin skal sjálvsagt hava sín rætt og dugir mangan at siggja stöðuna frá einum heildarsjónarmiði, sum vanligi borgarin ikki hevur møguleika til. Men fell ikki í fátt, hin einstaki borgarin er - í gáasareggum - »serfrøðingur« í sínum egna nærumhvørv, sum brúkar.

Hetta er hin gloggi fakkunneikin sjálvandi eisini vitandi um, og hin gloggi fakkunneikin dugir eisini at siggja víði í, at borgarar kenna ábyrgd á sær og eru til reiðar at nýta orku til at betra um viðurskiptini.

Hendan myndin vísir, hvussu Ferðslutrygd hugsar sær »tjóð-ferðslutrygdar-ætlanina fyri Føroyar 1999-2005«. Við at seta okkum sum mál, at eingin skal doyggja ella koma illa til skaða - og veruliga gera alt fyri at náa málinum - so nærkst vit 0. Og bara vit nærkast, bota vit viðurskiptini